

6. ПОШУКИ ОБДАРОВАНОСТІ

Алла Іванівна Скрипник,

учитель української мови і літератури
та зарубіжної літератури,
учитель початкових класів
Томаківського ЗНЗ I–III-го ступенів № 1,
смт. Томаківка, Україна

УДК 37.091.212/3

ВПЛИВ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ В УЧНІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ (з досвіду педагогічної діяльності)

Продовження, початок у № 3 (46); 4 (47); 5 (48); 6 (49) за 2016 р.

Навчальне заняття з української мови 4 клас

Розділ: Числівник

Тема: Вживання числівника у мовленні

Тип навчального заняття: проектний, узагальнення і закріплення мовленнєвих знань умінь і навичок з теми «Числівник».

Мета: закріпити знання учнів з теми «Числівник»; удосконалити вміння правильно вимовляти числівники, розрізняти порядкові та кількісні числівники, грамотно записувати їх; відмінити числівники; формувати вміння визначати тему, мету, тип тексту; збагачувати словник учнів словниковими словами, довгими словами, народними прикметами; розвивати зв'язне мовлення та культуру спілкування; вчити учнів складати усний опис ластівки за малюнком та схемою – опорою; розвивати пам'ять, мислення, увагу, уяву, спостережливість; сприяти формуванню всіх груп компетентностей; виховувати зацікавлене ставлення до братів наших менших.

Матеріал до навчального заняття: малюнки (білого ведмеда, білого гуся, північної качки, тюленя, ластівки), картки-опори, диференційовані картки для опитування; картки цікавої інформації про тварин.

Зміст навчання

I. Організація учнів до навчання

– Гляньте, чи усе у вас готово? Гляньте, чи нічого не забули? Якщо усе у вас в порядку, то розпочинаємо наше заняття.

II. Повідомлення теми і мети навчального заняття Ознайомлення зі схемою уроку (у вигляді піраміди) Успіх !!!

7. Самостійна диференційована робота.
6. Складання усного опису ластівки.
5. Визначення теми, мети, типу тексту.
4. Цікаві відомості.
3. Вибірковий диктант.
2. Перевірка домашнього завдання.
1. Гра «Продовж речення».

III. Актуалізація опорних знань

1. Гра «Продовж речення»
 - * Числівник це – ...
 - * Числівники бувають...
 - * Порядкові числівники відповідають...
 - * Кількісні числівники відповідають...
 - * Числівники змінюються за...
2. Перевірка домашнього завдання
Прочитати утворені речення.
На яке питання відповідає числівник у реченні?
3. Вибірковий диктант
Робота у парах, взаємоперевірка.

IV. Осмислення мовних знань у процесі практичної діяльності

4. Цікаві відомості
Робота з картками «Цікаві відомості».
 - діти самостійно читають відомості;
 - діти читають ланцюжком, осмислюють прочитане;

- учні записують два речення на вибір.

5. Визначення теми, мети, типу тексту (*вправа 24*)

Робота зі словником. Пояснення слова «температура». Учні читають текст, визначають його тему, мету і його тип.

Учитель презентує повідомлення про білого ведмедя. Учитель пропонує виконати завдання щодо розташування місць за морозовитривалістю. Розгляд малюнків.

Запис речень за зразком.

Фізкультхвилинка

1–2 – всі присіли,
потім вгору підлетіли.

3–4 – нахилилися,
зі струмочка гарно вмилися.

5–6 – відпочили
І за парти тихо сіли.

6. Складання усного опису ластівки

Робота з прислів'ями про ластівку. Обговорення на тему: «Ластівка, як біологічний годинник».

Читання відомостей про ластівку у підручнику. Коротка бесіда за прочитаним. Робота з малюнком та картою-опорою.

Складання усного опису ластівки (робота у парах).

7. Диференційована самостійна робота

V. Підсумок навчального заняття

Чи виконали завдання навчального заняття? Чи досягли успіху? Що допомогло виконати завдання уроку? Чого навчив урок?

VI. Домашнє завдання

VII. Оцінювання учнів

Позакласне читання

4 клас

Тема: Повчальний світ творів Василя Сухомлинського про пригоди і захоплення твоїх ровесників

Мета: узагальнити і систематизувати знання учнів із розділу «Пригоди і захоплення твоїх однолітків», на прикладах творів В. Сухомлинського; розвивати швидке, вдумливе та виразне, вибіркоче читання, креативне мислення, пам'ять, увагу, зосередженість, вміння порівнювати та узагальнювати; розвивати зв'язне ввічливе мовлення; розширювати активний словник учнів прислів'ями, фразеологізмами, важкими для сприймання словами; формувати практичні навички у визначенні теми, мети, головних і другорядних героїв оповідання; виховувати слухняність, відповідальність, працюовитість, всебічне здоров'я.

Тип навчального заняття: інтерактивний, узагальнення та систематизація знань.

Матеріал до навчання: малюнки до творів В. Сухомлинського, кросворд, таблички з написам груп «літературознавці», «народознавці», «художники», «валеологи»; ребуси, слова для «блискавки», картки для групової роботи «Силует здоров'я людини».

Зміст навчального заняття

I. Організація учнів до навчання

На навчальне заняття усі прийшли? (*так*)

Лад на парті навели? (*так*)

Працювати ви готові? (*так*)

То ж беремось до роботи? (*так*)

II. Мотивація навчальної діяльності.

Повідомлення теми навчального заняття

1. Читання (швидкісне, виразне, вдумливе, творче).
2. Спілкування (ввічливе, монологічне, у групах, парах).

3. Здоров'я (фізичне, соціальне, емоційне, духовне).

4. Активна діяльність на навчальному занятті – за-
порука успіху, а отже і в подальшому житті!

– Сьогодні ви будете працювати у групах та виконувати роль фахівця певної галузі: літературознавця, народознавця, художника, валеолога.

Оберіть лідера у групі, який буде оцінювати на-
прикінці заняття, діяльність групи і кожного в групі.

Настав час поринути у світ творів В. Сухомлинського.

III. Актуалізація опорних знань

1. Розгадайте ребуси – вони допоможуть пригадати твори В. Сухомлинського, які вивчали на цьому році.

- мінЬка – «камінь»;
- чадаза – «Як Павлик списав у Зіни задачу»;
- нійліка – «Найкраща лінійка»;
- колкаМи – «Як Миколка став хоробрим».

2. Перевірка домашнього завдання

– Молодці! Гарно упорались із завданням. Скажіть, які твори В. Сухомлинського ви готували вдома? («Мишкові купили велосипед», «Випадок у дорозі», «Нові штани», «Як Федько робив уроки», «Мама послала», «Чого яблука стали кислі», «Важко бути людиною», «Три ледарі», «Як Микита став працюовитим»)

– Підніміть руку хто прочитав усі оповідання?

– Підніміть руку хто не прочитав одне чи два оповідання?

Завдання для групи «літературознавців»

– Перегляньте оповідання, які читали вдома та обговоріть у групі, який би твір ви запропонували всьому класу для обговорення.

«Літературознавці»:

– Шановні друзі, ми пропонуємо проаналізувати оповідання В. Сухомлинського «Важко бути людиною». У ньому розповідається про наших однолітків, які ходили у далекий похід. На одному хуторі жінка пригостила втомлених дітей водою з криниці, а діти їй за це не подякували. Лише Марійка згадала про невдячність і переконала друзів повернутись і подякувати.

Завдання для групи «Народознавців»

– Яка, на вашу думку, мета цього оповідання? Яке прислів'я до нього ви могли б дібрати?

«Народознавці»:

У такому випадку можемо обрати прислів'я: «Вдячність за плечима не носити». Це оповідання вчить, що який би ти не був утомлений, а подякувати за проявлену до тебе доброту потрібно обов'язково подякувати, адже усі ми люди.

Фізкультхвилинка

Інсценування прислів'я.

Завдання для групи «Художників»

Ознайомте нас зі своєю галереєю та опишіть ваш малюнок, який краще передає сюжет оповідання.

«Художники» розповідають про малюнок.

«Літературознавці»:

– Друзі, ми пропонуємо вам поговорити про ще одне оповідання В. Сухомлинського «Мишкові купили велосипед». У ньому розповідають про те, як Мишкові купили новенький, гарний велосипед і він дозволив усім однокласникам на ньому покататись.

Завдання для групи «Народознавців»

– Яка, на вашу думку, мета цього оповідання? Яке прислів'я до нього ви б могли дібрати?

«Народознавці»:

– У цьому випадку вдало можна підібрати прислів'я: «Залізного друга май, а друзів не втрачай». Це оповідання навчаче не втрачати друзів через жадібність та заздрощі.

Завдання для групи «Художників»

– Розкажіть про малюнок, що найкраще передає сюжет цього оповідання.

Розповідь «Художників».

«Літературознавці»:

– Друзі, ми хочемо поговорити про ще одне оповідання мудрого автора В. Сухомлинського «Мама послала». У ньому розповідається про хлопчика Ігоря, який вихвалявся перед друзями про те, що він найвлучніший. Він довів свою влучність, поцілвши у білу сорочку сусідки баби Ярини, але пішов вибачатись за зроблену шкоду лише після прохання мами.

Завдання для групи «Народознавців»

– Яка, на вашу думку, мета цього оповідання? Яке прислів'я до нього ви могли б дібрати?

«Народознавці»:

– У цьому випадку народ наполягає: «Вмієш вихвалитись, то вмій і вибачатись». Це оповідання вчить відповідати за власні вчинки, усвідомлювати провину і просити вибачення.

Фізкультхвилинка

Інсценування прислів'я.

Завдання до групи «Художників»

– Розкажіть про малюнок, що краще передає сюжет цього оповідання.

Розповідь «Художників» за малюнком.

«Літературознавці»:

– Ще одне оповідання зі спадщини В. Сухомлинського хотіли б ми сьогодні обговорити, – це «Випадок у дорозі». У ньому розповідається про трьох товаришів, наших ровесників, Михайла, Василя і Юрка, які вирушили у далекий похід, щоб знайти землянку, де у роки війни жили партизани. Під час походу вони натрапили на джерело з чистою водою. Михайло і Юрко бережно, з колін напилися джерельної води, а Василь вимив у струмку ноги. Друзі засудили вчинок товариша і відмовились іти з ним далі.

Завдання для групи «Народознавців»

– Яка, на вашу думку, мета цього оповідання? Яке прислів'я до нього ви могли б дібрати?

«Народознавці»:

– Народна мудрість засуджує вчинок Василя і навчає у своєму прислів'ї: «Не брудни криницю, з якої води доведеться напитись».

Завдання для групи «Художників»

– Розкажіть про малюнок, що краще передає сюжет цього оповідання.

Розповідь «Художників» за малюнком.

Завдання групи «Валеологів»

– Проаналізуйте оповідання. Порадьтеся і скажіть, які компоненти здоров'я людини зміцнювали герої оповідань В. Сухомлинського?

«Валеологи»:

– Герої оповідань отримали фізичне здоров'я, адже мандрували пішими походами, каталися на велосипеді, працювали фізично, грали з м'ячем. Також вони збагатили власне духовне здоров'я, адже переймалися історією рідного краю. Герої отримали соціальне та емоційне здоров'я, оскільки спілкувались з однолітками, дорослими, пережили і отримали різні емоції, які допомогли зробити правильний вибір у житті.

– Ми вдячні всім фахівцям за гарну підготовку домашнього завдання. А зараз давайте розгадаємо «кросворд імен», і відгадаємо ключове слово.

3. Кросворд

1) Як звали хлопчика, який влучив у сорочку баби Ярини?

2) Як звали хлопчика, який три рази переписував домашнє завдання?

3) Як звали хлопчика, який щоб не зіпсувати дружбу одягнув старенькі штанці?

4) Як звали хлопчика, який мив ноги в джерелі?

5) Як звали хлопчика, який не хотів повертатися дякувати за воду?

6) Як звали хлопчика, для якого краплі води стали спонукують того, щоб почати працювати?

7) Як звали дівчинку, яка наполягла на тому, щоб подякувати за воду?

8) Як звали хлопчика, який дозволив друзям покататись на новому велосипеді?

– Пояснити значення ключового слова «ровесники» – однолітки, люди приблизно одного віку.

IV. Опрацювання оповідання

В. Сухомлинського «Прогаяний день»

– Сьогодні на уроці ви познайомитесь ще з одним вашим ровесником, який є героєм оповідання В. Сухомлинського «Прогаяний день».

1. Робота над заголовком

Прогаяний день – втрачений, пропущений, змарнований день.

2. Самостійне читання оповідання учнями

На читання цього тексту відводиться 4 хв (320 слів).

– Про що розповідається у цьому оповіданні?

– Хто головні герої оповідання?

– Хто другорядні герої оповідання?

– Коротка бесіда за прочитаним.

3. Словникова робота

Стерня – скошене поле;

Рілля – зоране поле;

Байдики бити – гуляти, відпочивати;
Вимурована стіна – збудована стіна.

4. Вибіркове читання. «Перестрілка»

5. Робота на картках

– Поєднайте іменники за змістом твору.

6. Гра «блискавка»

(мама, робота, Петрик, канікули, дерево, книга, спочатку, потім, сон, груша, садок, ягоди, метелик)

Інсценування проведеного дня Петриком за допомогою слів до гри «блискавка».

7. Питання – Відповідь.

– Хто з вас чинить так, як Петрик?

Завдання для групи «Літературознавців»

– Чому не можна чинити, як Петрик?

Завдання для групи «Валеологів»

– Провівши день, яке здоров'я покращив хлопчик? (емоційне, фізичне)

– Яке здоров'я хлопчик згаяв, або погіршив? (соціальне і духовне)

Складання силуету «здоров'я Петрика».

– Чому навчає це оповідання? (бути відповідальним, слухняним, не гаяти час)

V. Підсумок навчального заняття

1. Розкодувати прислів'я

З – р – о – б – и – в – д – і – л – о – г – у – л – я – й –
с – м – і – л – о !

Завдання групі «Народознавців»

– Пояснити прислів'я.

2. Питання.

– Чого ви сьогодні навчилися?

– Які форми роботи допомогли краще засвоїти оповідання В. Сухомлинського?

– Яке здоров'я отримали?

Складіть силует власного здоров'я.

VI. Домашнє завдання

Надалі вивчати твори В. Сухомлинського, адже це скарб мудрості для всебічного розвитку людини.

VII. Оцінювання

Самооцінювання, взаємооцінювання.

Навчальне заняття

Основи здоров'я

4 клас

Розділ: Безпека життя

Тема: Дорожньо-транспортні пригоди. Причини та наслідки

Мета: формувати в учнів знання про причини дорожньо-транспортних пригод та їх наслідки; працювати з нормативним документом (Правилами дорожнього руху); збагачувати словниковий запас учнів; розвивати креативне мислення, уяву, пам'ять, увагу; уміти працювати у групах; виховувати бажання дотримуватись Правил дорожнього руху та піклуватись про безпеку власного життя і здоров'я та оточуючих людей.

Обладнання: малюнки, таблиці – терміни, фішки трьох кольорів (червоний, жовтий, зелений), закладки – пам'ятки, маркери, 3 аркуші паперу, таблиці самооцінювання.

Зміст навчального заняття

I. Організація учнів до навчання

Девіз: Про безпеку життя дбаємо,
Урок «Основ здоров'я» починаємо.

1. Вправа «Світлофор»

Учні об'єднуються у три групи за кольорами світлофору. Обирають капітана команди.

II. Актуалізація опорних знань

Відтворення схеми-таблиці.

Дайте визначення поняттю: «Правила дорожнього руху».

Хто є учасниками дорожнього руху?

Чим керуються на дорозі учасники дорожнього руху?

III. Мотивація навчальної діяльності.

Повідомлення теми і завдань

Що відбувається, якщо учасники дорожнього руху порушують Правила дорожнього руху?

Сьогодні тема нашого заняття: дорожньо-транспортні пригоди. Їх причини та наслідки. Робота зі словником (Правила дорожнього руху).

Дорожньо-транспортна пригода (ДТП) – це подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або були поранені люди чи завдані матеріальні збитки.

IV. Осмислення знань у процесі практичної діяльності

1. Робота в групах.

Обговорення ситуацій скоєння ДТП пішоходами.

Виступи-висновки одного з членів команди (оцінювання фішками).

Фізкультхвилинка

1, 2, 3 – світлофор гори.

Червоний – права рука вгори,

Жовтий – руки по швам, основна стійка,

Зелений – руки по швам, поворот вліво.

2. Обговорення малюнків-ситуацій за підручником.

3. Вироблення правил (пішоходам забороняється) за допомогою малюнків.

Пішоходам заборонено:

1) виходити на проїзну частину, не впевнившись у відсутності небезпеки для себе та інших учасників руху;

2) раптово виходити, вибігати на проїзну частину, зокрема на пішохідний перехід;

3) допускати самостійний, без нагляду дорослих, вихід дітей дошкільного віку на проїзну частину;

4) переходити проїзну частину поза пішохідним переходом, а також у місцях, де встановлено огороження;

5) затримуватися і зупинятися на проїзній частині, якщо це не пов'язано із забезпеченням безпеки дорожнього руху;

6) рухатися по автомагістралі чи дорозі для автомобілів;

7) зникати з місця скоєння ДТП. Пішохід повинен надати можливу допомогу потерпілим, записати його персональні дані, повідомити відповідні органи про

пригоду, подати необхідні відомості про себе і перебувати на місці до прибуття працівників поліції.

V. Підсумок уроку

- Що таке ДТП? До чого призводить ДТП?
 - Чого необхідно дотримуватись учасникам дорожнього руху, щоб не сталось ДТП?
- Вручення закладок-пам'яток.

VI. Оцінювання учнів

Оцінювання капітанами команд.

VII. Домашнє завдання (с. 122–123).

Робота з батьками з формування креативної особистості

У процесі формування креативності у молодших учнів надзвичайно велике значення має плідна співпраця «батьки – вчителі – діти». Лише відповідальна і творча співпраця учасників навчально-виховного процесу може сприяти формуванню креативних рис. Для покращення взаєморозуміння з батьками у педагогічній діяльності використовуємо «Скриньку довіри», а також батьківський тренінг, що надає можливість творчо розкритись учасникам в активній співпраці.

Продовження у наступному номері журналу.

Дякую, що знайомитесь з моїм досвідом.

Використані літературні джерела

1. Василькевич Я. Проблема діагностики творчих здібностей у діяльності психологічної служби ВНЗ [Текст] / Я. Василькевич // Рідна школа. – 2008. – № 10. – С. 43–45.
2. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень [Текст] : монографія / Держ. фонд фундамент. дослідж. М-ва освіти і науки

України / ред. : В. О. Моляко; О. Л. Музика. – Житомир : Рута, 2006. – 320 с.

3. Колеснікова Г. І. Літературна творчість – ефективний засіб розвитку творчих здібностей молодших школярів [Текст] / Г. І. Колеснікова // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. – 2010. – Вип. 28. – С. 239–244.

4. Курята Ю. В. Креативне мислення як чинник соціалізації дітей молодшого шкільного віку [Текст] : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 / Ю. В. Курята; Нац. акад. Держ. прикордон. служби України імені Б. Хмельницького. – Хмельницький, 2008. – 20 с.

5. Лобода О. В. Креативність як основа психічного здоров'я особистості [Текст] / О. В. Лобода // Наука і освіта. – 2010. – № 3. – С. 61–65.

6. Міщуха Л. П. Психологія творчості [Текст]: навч. посіб. / Л. П. Міщуха ; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ : Гостинець, 2007. – 447 с.

7. Нікітенко Т. М. Творчий розвиток особистості – одне з найважливіших завдань гуманістичного освітнього процесу [Текст] / Т. М. Козіна, Р. І. Нікітенко // Наша школа. – 2008. – № 4. – С. 37–42.

8. Розвиток творчих здібностей у дітей молодшого шкільного віку [Текст] / М. О. Шопіна // Освіта на Луганщині. – 2007. – № 2. – С. 136–139.

9. Якубова Л. А. Методика розв'язання проблемних завдань як засобу розвитку творчих здібностей школяра [Текст] / Л. А. Якубова // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2008. – № 2. – С. 97–103.

10. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій [Текст] / Н. П. Наволокова. – Харків : Основа, 2012. – 176 с. – (Серія: «Золота педагогічна скарбниця»).